

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων «Σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά σχέδιο δράσης για την εξάπλωση των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στην Ευρώπη και την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του πλαισίου για την εξάπλωση των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και για τις διεπαφές με άλλους τρόπους μεταφοράς»

(2010/C 47/02)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 286,

το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα το άρθρο 8,

την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών,

την οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και ιδίως το άρθρο 41,

την αίτηση γνωμοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, την οποία έλαβε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 11 Φεβρουαρίου 2009,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 16 Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση που καθορίζει σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη των Ευφών

Συστημάτων Μεταφορών στην Ευρώπη («η ανακοίνωση») ⁽¹⁾. Η ανακοίνωση συνοδεύεται από πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του πλαισίου για την ανάπτυξη των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και για τις διεπαφές με άλλους τρόπους μεταφοράς («η πρόταση») ⁽²⁾. Η ανακοίνωση και η συνοδευτική πρόταση διαβιβάστηκαν από την Επιτροπή στον ΕΕΠΔ για να διατυπώσει τη γνώμη του, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος (2) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ⁽³⁾.

2. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του που καλείται να γνωμοδοτήσει και συνιστά να γίνεται μνεία της παρούσας γνωμοδότησης στις αιτιολογικές παραγράφους της πρότασης, όπως ακριβώς συμβαίνει σε έναν αριθμό άλλων νομοθετικών κειμένων επί των οποίων ο ΕΕΠΔ κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

I.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη των ΕΣΜ στην Ευρώπη

3. Τα «Ευφυή Συστήματα Μεταφορών» («ΕΣΜ») είναι προηγμένες εφαρμογές όπου χρησιμοποιούνται τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), οι οποίες είναι ενσωματωμένες σε διάφορους τρόπους μεταφοράς για τις διεπαφές μεταξύ τους. Στον τομέα των οδικών μεταφορών τα ΕΣΜ θα παράσχουν καινοτόμες υπηρεσίες για τους τρόπους μεταφοράς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας σε διάφορους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιωτών, των χρηστών και των φορέων εκμετάλλευσης υποδομής οδικών μεταφορών, των διαχειριστών στόλου και των διαχειριστών υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.

4. Λαμβάνοντας υπόψη τη αυξημένη ανάπτυξη των ΕΣΜ σε διάφορους τρόπους μεταφοράς ⁽⁴⁾ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο δράσης ώστε να επισπευθεί η

⁽¹⁾ COM(2008) 886 τελικό. Το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με την ανακοίνωση κατά την 2935η σύνοδο του Συμβουλίου Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας στις 30 και 31 Μαρτίου 2009.

⁽²⁾ COM(2008) 887 τελικό.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

⁽⁴⁾ Υπάρχουν πολλές πρωτοβουλίες σε ενωσιακό επίπεδο που ενσωματώνουν τα ΕΣΜ σε διάφορους τρόπους μεταφοράς, μεταξύ άλλων στις εναέριες μεταφορές (SESAR), στις πλωτές οδούς (RIS), στους σιδηροδρόμους (ERTMS, TAF-TSI), στη ναυτιλία (VTMIS, AIS, LRIT), και στις οδικές μεταφορές (eToll, eCall), βλ. COM(2008) 886 τελικό σ.3.

εισαγωγή και χρήση των εφαρμογών και υπηρεσιών ΕΣΜ στον τομέα των οδικών μεταφορών. Το σχέδιο αποσκοπεί επίσης στην εξασφάλιση της διάδρασης με άλλους τρόπους μεταφοράς, η οποία θα επιτρέψει την παροχή πολυτροπικών υπηρεσιών. Η ομοιόμορφη ανάπτυξη των ΕΣΜ στην Ευρώπη θα εξυπηρετήσει διάφορους στόχους της Κοινότητας, μεταξύ άλλων την απόδοση, βιωσιμότητα και ασφάλεια των μεταφορών, ενώ θα ενισχύσει την εσωτερική αγορά και την ανταγωνιστικότητα. Καθώς οι επιδιωκόμενοι στόχοι για την ανάπτυξη των ΕΣΜ ποικίλλουν, η ανακοίνωση υπογραμμίζει έξι τομείς προτεραιότητας για τη δράση κατά την περίοδο 2009-2014. Για την εφαρμογή του σχεδίου η Επιτροπή προτείνει να καθοριστεί νομικό πλαίσιο σε ενωσιακό επίπεδο που να συνίσταται σε μια οδηγία, δυνάμει της οποίας να προσδιοριστούν ορισμένα μέτρα σε επιλεγμένους τομείς προτεραιότητας.

1.2. Πρόταση οδηγίας σχετικά με τη θέσπιση του πλαισίου για την ανάπτυξη των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και για τις διαπαφές με άλλους τρόπους μεταφοράς

5. Η πρόταση θεσπίζει πλαίσιο για τη διεθνική ανάπτυξη των εφαρμογών ΕΣΜ που αποσκοπεί να διευκολύνει την παροχή εναρμονισμένων διασυνοριακών υπηρεσιών, ιδίως ως προς την ενημέρωση για την κυκλοφορία και τις μετακινήσεις καθώς και ως προς τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν διάφορα τεχνικά μέτρα ώστε να επιτραπεί η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ χρηστών, δημοσίων αρχών, ενδιαφερομένων παραγόντων και παρόχων υπηρεσιών ΕΣΜ καθώς και να ενσωματωθούν στα οχήματα και τις οδικές υποδομές συστήματα ΕΣΜ που σχετίζονται με την ασφάλεια και προστασία. Οι τεχνικές προδιαγραφές για τις εφαρμογές και τα συστήματα ΕΣΜ σε τέσσερις από τους τομείς προτεραιότητας⁽⁵⁾ που απαριθμούνται στο σχέδιο δράσης θα καθοριστούν με διαδικασία επιτροπολογίας⁽⁶⁾, της οποίας τα κεντρικά στοιχεία διευκρινίζονται στο Παράρτημα II. Οι συγκεκριμένοι σκοποί για τους οποίους τα ΕΣΜ θα χρησιμοποιηθούν σε αυτούς τους τομείς δεν είναι, ωστόσο, σαφείς. Επιπλέον, η ανάπτυξη των ΕΣΜ μπορεί να επεκταθεί σε πολύ περισσότερους τομείς από τους τέσσερις που επελέγησαν αρχικά για την ανάπτυξη εναρμονισμένων τεχνικών προδιαγραφών. Ενώ η πρόταση αφορά κυρίως την ανάπτυξη μελλοντικών εφαρμογών και υπηρεσιών ΕΣΜ, θα έπρεπε επίσης, όπου είναι εφικτό, να περιλάβει υπάρχουσες ή επί του παρόντος αναπτυσσόμενες τεχνολογίες στον τομέα αυτό (όπως τις εφαρμογές eCall, eToll, κλπ.).

6. Η πρόταση διαβιβάστηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που ενέκρινε τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση⁽⁷⁾ στις 23 Απριλίου 2009. Κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου για

⁽⁵⁾ Στο άρθρο 4 της πρότασης καθορίζονται τεχνικά μέτρα στους εξής τομείς: (i) βέλτιστη χρήση δεδομένων σχετικά με το οδικό δίκτυο, την κυκλοφορία και τις μετακινήσεις· (ii) συνέχεια των υπηρεσιών ITS για τη διαχείριση της κυκλοφορίας και των εμπορευματικών μεταφορών στους ευρωπαϊκούς διαδρόμους μεταφορών και σε πολεοδομικά συγκροτήματα· (iii) οδική ασφάλεια και προστασία του οδικού δικτύου· (iiii) ενσωμάτωση του οχήματος στην υποδομή μεταφορών.

⁽⁶⁾ Η πρόταση προβλέπει κανονιστική διαδικασία με έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 5(α) παράγραφοι (1) έως (4) και το άρθρο 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

⁽⁷⁾ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση του πλαισίου για την εξάπλωση των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και για τις διαπαφές με άλλους τρόπους μεταφοράς, Τ6-0283/2009.

διαβούλευση στις 29 Ιανουαρίου 2009, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε γνώμη επί της πρότασης στις 13 Μαΐου 2009⁽⁸⁾.

1.3. Βασικά σημεία της γνωμοδότησης

7. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη διαβούλευση σχετικά με το προτεινόμενο σχέδιο ανάπτυξης των ΕΣΜ, η οποία προωθήθηκε από την Επιτροπή. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο ΕΕΠΔ ασχολείται με θέματα που περιέχονται στο σχέδιο δράσης για τα ΕΣΜ. Ο ΕΕΠΔ έχει διατυπώσει γνωμοδότηση για την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά τη διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας⁽⁹⁾ και έχει συμβάλει στις εργασίες της Ομάδας του άρθρου 29 σχετικά με έγγραφο εργασίας για την εφαρμογή eCall⁽¹⁰⁾.

8. Τα Ευφών Συστήματα Μεταφοράς βασίζονται στη συλλογή, επεξεργασία και ανταλλαγή μιας ευρείας ποικιλίας δεδομένων, που προέρχονται από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές· αποτελούν ως εκ τούτου τομέα εντατικής χρήσης δεδομένων. Η ανάπτυξη των ΕΣΜ θα βασισθεί σε μεγάλη έκταση στις τεχνολογίες γεωγραφικού εντοπισμού, όπως είναι οι τεχνολογίες δορυφωρικού εντοπισμού θέσης και οι τεχνολογίες μη επαφής, όπως το RFID, που επιτρέπουν την παροχή ενός φάσματος δημόσιων και/ή εμπορικών υπηρεσιών εντοπισμού. (λ.χ. πληροφόρηση για την κυκλοφορία σε πραγματικό χρόνο, eFreight, eCall, eToll, κράτηση θέσεων στάθμευσης, κλπ.). Ορισμένες από τις πληροφορίες που θα τυγχάνουν επεξεργασίας μέσω ΕΣΜ θα είναι ομαδοποιημένες - όπως για την κυκλοφορία, τα ατυχήματα και τις δυνατότητες - και δεν αφορούν άτομα, ενώ άλλες πληροφορίες αφορούν άτομα των οποίων η ταυτότητα είναι ή μπορεί να γίνει γνωστή και ως εκ τούτου χαρακτηρίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο (α) της οδηγίας 95/46/ΕΚ.

9. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί ουσιώδες να συνάδουν οι προγραμματισμένες δράσεις ανάπτυξης των ΕΣΜ με το ισχύον νομικό πλαίσιο, όπως μνημονεύεται στην πρόταση, ιδίως με την οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των δεδομένων⁽¹¹⁾ και την οδηγία 2002/58/ΕΚ για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες⁽¹²⁾.

⁽⁸⁾ Γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση του πλαισίου για την εξάπλωση των Ευφών Συστημάτων Μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και για τις διαπαφές με άλλους τρόπους μεταφοράς, TEN/382, 13 Μαΐου 2009.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας, 2008/C 310/02, ΕΕ C 310 της 5.12.2008, σ. 9.

⁽¹⁰⁾ Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, έγγραφο εργασίας σχετικά με την προστασία των δεδομένων και τις επιπτώσεις στην προστασία της ιδιωτικής ζωής από την πρωτοβουλία eCall, WP 125, 26 Σεπτεμβρίου 2006. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2006/wp125_en.pdf

⁽¹¹⁾ Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽¹²⁾ Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 37.

10. Η Επιτροπή θεωρεί τα εκκρεμή θέματα σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων ως κύρια εμπόδια για την προώθηση των ΕΣΜ. Τα θέματα αυτά θα αναπτυχθούν στην ανά χειράς γνωμοδότηση ως εξής:

- Στο κεφάλαιο II, θα αναλυθεί από άποψη προστασίας των δεδομένων το νομικό πλαίσιο που προωθείται από την Επιτροπή για την ανάπτυξη των ΕΣΜ,
- Στο κεφάλαιο III θα επισημανθούν τα μελήματα από άποψη προστασίας των δεδομένων που πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω για την ορθή ανάπτυξη των ΕΣΜ:
 - στο πρώτο σημείο η γνωμοδότηση θα εστιάσει στην ανάγκη της «εκ κατασκευής προστασίας της ιδιωτικής ζωής» κατά την ανάπτυξη των ΕΣΜ και θα υπογραμμίσει περαιτέρω τα σημαντικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά το σχεδιασμό των εφαρμογών ΕΣΜ και των συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων,
 - το δεύτερο σημείο θα επικεντρωθεί σε ορισμένες πτυχές της προστασίας της ιδιωτικής ζωής που πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω για την παροχή των υπηρεσιών ΕΣΜ.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΣΜ

11. Η πρόταση οδηγίας της Επιτροπής περιέχει δύο διατάξεις (την αιτιολογική παράγραφο 9 και το άρθρο 6) που αφορούν την ιδιωτική ζωή, την ασφάλεια και την εκ νέου χρήση πληροφοριών. Το άρθρο 6 παράγραφος 1) της πρότασης της Επιτροπής απαιτεί να πραγματοποιείται η λειτουργία των ΕΣΜ σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας δεδομένων που θεσπίζονται, μεταξύ άλλων στην οδηγία 95/46/EK και στην οδηγία 2002/58/EK. Στην πρόταση της Επιτροπής το άρθρο 6 παράγρ. 2) προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα προστασίας των δεδομένων κυρίως από πλευράς ασφάλειας: το άρθρο 6 παράγρ. 2) της πρότασης ορίζει ότι «τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα δεδομένα και τα αρχεία καταχωρίσεων ITS προστατεύονται από αδέμητη χρήση, όπου συμπεριλαμβάνεται η παράνομη πρόσβαση σε αυτά, η τροποποίηση ή απώλειά τους». Τέλος, το άρθρο 6 παράγρ.3) της πρότασης της Επιτροπής προβλέπει ότι «Εφαρμόζεται η οδηγία 2003/98/EK».
12. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε τροπολογίες σε πρώτη ανάγνωση για το άρθρο 6. Ειδικότερα, τρεις νέες παράγραφοι προστίθενται στο άρθρο 6 παράγρ. 1), που αφορούν τη χρήση ανώνυμων δεδομένων όπου είναι αναγκαίο, την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων μόνον κατόπιν εν επιγνώσει συναίνεσης του υποκειμένου των δεδομένων, και την εξασφάλιση ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπόκεινται σε επεξεργασία

μόνον «εάν τούτο είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της εφαρμογής και/ή υπηρεσίας ΕΣΜ». Επιπροσθέτως, το άρθρο 6 παράγρ. 2) τροποποιείται με την προσθήκη ότι τα δεδομένα και τα αρχεία ΕΣΜ «δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς άλλους από αυτούς που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία».

13. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίηση του επειδή η προστασία των δεδομένων ελήφθη υπόψη κατά τη σύνταξη της πρότασης και τέθηκε ως γενική προϋπόθεση για την ορθή ανάπτυξη των ΕΣΜ στην Ευρώπη. Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει ότι υπάρχει ανάγκη συνεκτικής εναρμόνισης της επεξεργασίας των δεδομένων σε ενωσιακό επίπεδο για να εξασφαλιστεί η επεξεργασιμότητα των εφαρμογών και υπηρεσιών ΕΣΜ σε ολόκληρη την Ευρώπη.
14. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει, ωστόσο, ότι το προτεινόμενο νομικό πλαίσιο είναι υπερβολικά ευρύ και γενικό για την ενδεδειγμένη διευθέτηση των μελεμάτων ως προς την ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων, τα οποία προκύπτουν κατά την ανάπτυξη των ΕΣΜ στα κράτη μέλη. Δεν είναι σαφές, τότε η παροχή υπηρεσιών ΕΣΜ πρόκειται να οδηγήσει σε συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ποιοι είναι οι συγκεκριμένοι σκοποί για τους οποίους πραγματοποιείται μια επεξεργασία δεδομένων, ούτε ποια είναι η νομική βάση που αιτιολογεί την εν λόγω επεξεργασία. Ακόμη, η χρήση τεχνολογιών εντοπισμού θέσης κατά την ανάπτυξη των ΕΣΜ οδηγεί στον κίνδυνο να αναπτυχθούν υπηρεσίες οχληρές από άποψη προστασίας της ιδιωτικής ζωής, δεδομένου ότι αυτές οι τεχνολογίες συνεπάγονται την συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Επί πλέον, η πρόταση δεν οριοθετεί σαφώς τους ρόλους και τις ευθύνες των διαφόρων φορέων λειτουργίας που παρεμβαίνουν στην αλυσίδα της ανάπτυξης των ΕΣΜ, και είναι συνεπώς δύσκολο να διευκρινιστεί ποιοι φορείς λειτουργίας θα είναι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων και ως εκ τούτου υπεύθυνοι ⁽¹³⁾ για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων. Οι φορείς λειτουργίας ΕΣΜ θα αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα αν δεν διευκρινιστούν όλα αυτά τα θέματα στη νομοθεσία, δεδομένου ότι αυτοί θα είναι εν κατακλείδι οι μόνιμοι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπει η προτεινόμενη οδηγία.
15. Υπάρχει συνεπώς ο κίνδυνος να οδηγήσει η έλλειψη σαφήνειας του προτεινόμενου νομικού πλαισίου σε διαφορετική εφαρμογή των ΕΣΜ στην Ευρώπη και, αντί να περιοριστούν οι αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών, να δημιουργηθεί, αντιθέτως, σημαντική νομική αβεβαιότητα, κατακερματισμός και ανακολουθία εξ αιτίας των διαφόρων επιπέδων προστασίας των δεδομένων στην Ευρώπη. Αυτό μπορεί επίσης να οδηγήσει σε έλλειψη συμμόρφωσης με τις ουσιαστικές διασφαλίσεις για την προστασία των δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει με έμφαση την ανάγκη περαιτέρω εναρμόνισης αυτών των θεμάτων σε επίπεδο ΕΕ. Ο ΕΕΠΔ θα προτείνει εδώ τροποποιήσεις στο προτεινόμενο νομικό πλαίσιο από άποψη προστασίας των δεδομένων. Συνιστά ιδίως στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ενσωματώσουν στην πρόταση τις προτεινόμενες τροποποιήσεις καθώς και, όπου είναι εφικτό, πρόσθετες διατάξεις για να αποσαφηνισθούν εκκρεμή θέματα (όπως ορισμός και ευθύνες

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με τα άρθρα 2 (δ), 6 παράγρ.2) και 23 της οδηγίας 95/46/EK, που μνημονεύονται στην υποσημείωση 11.

των παραγόντων στον τομέα των ΕΣΜ, κατάρτιση εναρμονισμένων συμβάσεων για την παροχή υπηρεσιών ΕΣΜ, κλπ.). Τονίζει περαιτέρω ότι τα κράτη μέλη θα φέρουν την ευθύνη για την ορθή εφαρμογή της οδηγίας, ώστε να μπορούν οι φορείς λειτουργίας να αναπτύξουν συστήματα και υπηρεσίες που προσφέρουν ενδεδειγμένο επίπεδο προστασίας των δεδομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

II.1. Οι δραστηριότητες επεξεργασίας των δεδομένων πρέπει να εδράζονται σε ενδεδειγμένη νομική βάση

16. Δεν καθορίζεται σαφώς πότε θα αρχίζει η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων όταν ο εξοπλισμός ΕΣΜ ενσωματωθεί σε ένα όχημα, και σύμφωνα με ποια νομική βάση θα πραγματοποιείται η επεξεργασία. Οι φορείς λειτουργίας μπορούν να στηριχθούν σε διάφορες νομικές βάσεις για την επεξεργασία των δεδομένων, μεταξύ άλλων στην αδιαμφισβήτητη συναίνεση των χρηστών, σε σύμβαση, ή σε έννομη υποχρέωση με την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να συμμορφωθεί. Είναι απαραίτητο να εναρμονισθεί η νομική βάση σύμφωνα με την οποία θα επιχειρείται η επεξεργασία των δεδομένων μέσω ΕΣΜ, ώστε να εξασφαλισθεί ότι τα συστήματα λειτουργούν σε ολόκληρη την Ευρώπη και ότι οι χρήστες δεν θίγονται από αποκλίσεις στον τρόπο επεξεργασίας σε κάθε χώρα της ΕΕ.
17. Σε έναν αριθμό περιπτώσεων τα συστήματα ΕΣΜ θα ενσωματωθούν σε οχήματα ευθύς εξ αρχής. Πρόκειται ιδίως για συστήματα ΕΣΜ που σχετίζονται με την ασφάλεια και προστασία, τα οποία πρέπει να ενσωματωθούν σε οχήματα σύμφωνα με την πρόταση. Στην πρόταση, ωστόσο, δεν αποσαφηνίζεται ποια είναι τα «συστήματα ΕΣΜ που σχετίζονται με την ασφάλεια και προστασία», πρέπει ως εκ τούτου να αποσαφηνιστεί περαιτέρω ποιες συγκεκριμένες εφαρμογές και συστήματα ΕΣΜ πρέπει να ενσωματώνονται στα οχήματα. Επί πλέον, πρέπει να καταστεί σαφές κατά πόσον η ενεργοποίηση και χρήση της συσκευής θα γίνεται σε προαιρετική ή υποχρεωτική βάση για τους χρήστες. Η επιλογή της πραγματοποίησης μιας επεξεργασίας δεδομένων σε υποχρεωτική βάση πρέπει να γίνεται για συγκεκριμένους σκοπούς σε συνάρτηση με επιτακτικές αιτιολογήσεις (λ.χ. ορθός εντοπισμός των εμπορευμάτων κατά τη διαχείριση των εμπορευματικών μεταφορών) και με κατάλληλες διασφαλίσεις όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν άτομα. Αν η χρήση των ΕΣΜ γίνεται σε προαιρετική βάση, πρέπει να εφαρμόζονται κατάλληλες διασφαλίσεις για να μην ισχύει ότι ο χρήστης θεωρείται ότι συναινεί σιωπηρά για τη χρήση του συστήματος, απλώς και μόνο λόγω της παρουσίας του εντός του οχήματος.
18. Ο ΕΕΠΔ ευνοεί την επιλογή οι υπηρεσίες ΕΣΜ να παρέχονται σε προαιρετική βάση. Αυτό συνεπάγεται ότι οι χρήστες πρέπει να είναι σε θέση να συναινούν ελεύθερα στη χρήση του συστήματος και με τους συγκεκριμένους σκοπούς για τους οποίους θα χρησιμοποιηθεί. Όταν η παρεχόμενη υπηρεσία στηρίζεται σε δεδομένα θέσης, πρέπει να παρασχεθούν κατάλληλες πληροφορίες στο χρήστη (σε συμφωνία ιδίως με το άρθρο 9 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ), ο οποίος πρέπει να είναι σε θέση να αποσύρει αυτή την συναίνεση. Σε πρακτικούς όρους, αυτό απαιτεί να καθιερωθεί ένας εύκολος τρόπος απενεργοποίησης της συσκευής ή/και του στοιχείου, χωρίς τεχνική ή οικονομική επιβάρυνση για το χρήστη⁽¹⁴⁾, όταν ο χρήστης δεν συμφωνεί πλέον με τη χρήση του συστήματος ή/ και ενός ιδιαίτερου στοιχείου. Περαιτέρω διασφαλίσεις πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου οι χρήστες να μην υφίστανται διακρίσεις όταν αρνούνται να χρησιμοποιήσουν μια υπηρεσία.

19. Σε περιπτώσεις όπου ορισμένες δραστηριότητες επεξεργασίας είναι υποχρεωτικές και άλλες υπόκεινται στη συναίνεση του χρήστη, πρέπει να διασφαλίζεται διαφάνεια για τις διάφορες πράξεις επεξεργασίας δεδομένων που επιτελούνται, με την παροχή των κατάλληλων πληροφοριών στους χρήστες για το αν κάθε ιδιαίτερη επεξεργασία είναι υποχρεωτική ή εθελοντική, και για την εμβέλεια της επεξεργασίας αυτής. Επιπλέον, θα είναι κρίσιμο να εφαρμοστούν οι κατάλληλες εγγυήσεις ασφάλειας έτσι ώστε κανένα δεδομένο να μην συλλέγεται και να μην υποβάλλεται σε επεξεργασία πέραν αυτής της εμβέλειας που έχει καθοριστεί νόμιμα ή/ και συμφωνήθηκε προαιρετικά.
20. Εν όψει της διεθνικής επίδρασης των υπηρεσιών ΕΣΜ, ο ΕΕΠΔ συνιστά περαιτέρω να αναπτυχθούν πανευρωπαϊκές τυποποιημένες συμβάσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ΕΣΜ προσφέρουν τις ίδιες εγγυήσεις προστασίας δεδομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη, και ιδίως ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στους χρήστες είναι επαρκώς σαφείς για τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται, τον αντίκτυπο της χρήσης συγκεκριμένων τεχνολογιών στην προστασία των δεδομένων τους, και πώς μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους. Όταν προστίθενται νέα στοιχεία, οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να δώσουν σαφείς και συγκεκριμένες πληροφορίες στους χρήστες για τα πρόσθετα αυτά στοιχεία και για να λάβουν την δέουσα συναίνεσή τους για τη χρήση των νέων στοιχείων.

II.2. Οι σκοποί και οι λεπτομερείς κανόνες επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να αποσαφηνισθούν περαιτέρω

21. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι η πρόταση δεν καθορίζει επακριβώς τις συγκεκριμένες υπηρεσίες και τους σκοπούς για τους οποίους θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι εφαρμογές ΕΣΜ, αφήνοντας έτσι ανοικτό το ζήτημα αυτό. Αυτό επιτρέπει ευελιξία στην πράξη, αλλά σημαίνει ότι τα ανεπίλυτα ζητήματα όσον αφορά την ιδιωτική ζωή και την προστασία δεδομένων -που επισημαίνονται από την Επιτροπή ως ένα από τα βασικά εμπόδια για την προαγωγή των ΕΣΜ (βλ. σημείο 10)- ίσως παραμείνουν ανεπίλυτα, θα μπορούσαν δε να παρακωλύσουν την ισορροπημένη εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων.
22. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι πράξεις επεξεργασίας που αναλαμβάνονται για την παροχή μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας ΕΣΜ να γίνονται όχι μόνο σύμφωνα με την κατάλληλη νομική βάση, αλλά και για συγκεκριμένους, ρητούς και θεμιτούς σκοπούς, και ότι η προβλεπόμενη επεξεργασία είναι ανάλογη και απαραίτητη για τους σκοπούς αυτούς (άρθρο 6 της οδηγίας 95/46/ΕΚ). Επομένως, πρέπει να εξετασθεί μήπως χρειάζεται περαιτέρω νομοθεσία σε επίπεδο ΕΕ για συγκεκριμένες χρήσεις ΕΣΜ προκειμένου να δημιουργηθεί μια εναρμονισμένη και επαρκής νομική βάση για την ανάληψη δραστηριοτήτων επεξεργασίας, και για να αποφευχθούν αποκλίσεις κατά την επέκταση των υπηρεσιών ΕΣΜ μεταξύ των κρατών μελών.
23. Βάσει του προτεινόμενου πλαισίου, δεν υπάρχει μέχρι στιγμής απόφαση για τους λεπτομερείς κανόνες της επεξεργασίας και των ανταλλαγών δεδομένων κατά τη χρήση των ΕΣΜ. Πολλές τεχνικές παράμετροι, η επιλογή των οποίων θα έχει διαφορετικές επιπτώσεις στην ιδιωτική ζωή και την προστασία δεδομένων, θα αποφασιστούν μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο μέσω επιτροπολογίας. Εν όψει της ιδιαίτερης προστασίας που παρέχεται στην ιδιωτική ζωή και της προστασίας δεδομένων ως θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και

⁽¹⁴⁾ Βλ. το έγγραφο WP 125 σχετικά με το eCall, σελ. 4, που αναφέρεται στην υποσημείωση 10.

τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες και στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι συζητήσιμο εάν και κατά πόσον ο ορισμός των πράξεων επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να αποφασιστεί μέσω της διαδικασίας επιτροπολογίας.

24. Σε μια δημοκρατική κοινωνία, οι αποφάσεις για ουσιώδεις αρχές και λεπτομερείς κανόνες που έχουν αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να λαμβάνονται εξ ολοκλήρου βάσει νομοθετικής διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει τους κατάλληλους ελέγχους και εξισορροπητικούς μηχανισμούς. Σε αυτή την περίπτωση, αυτό σημαίνει ότι αποφάσεις που ασκούν σημαντική επίδραση στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων των ατόμων, όπως οι σκοποί και οι λεπτομερείς κανόνες των υποχρεωτικών δραστηριοτήτων επεξεργασίας δεδομένων και ο καθορισμός των λεπτομερών κανόνων για την επέκταση των ΕΣΜ σε νέους τομείς πρέπει να αποφασίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και όχι μέσω της διαδικασίας επιτροπολογίας.
25. Σε αυτή την προοπτική, ο ΕΕΠΔ συνιστά ενθέρμως η Ομάδα του άρθρου 29 και ο ΕΕΠΔ, να μετέχουν ενδεχομένως στις εργασίες της Επιτροπής που δημιουργείται βάσει του άρθρου 8 της πρότασης και στις μελλοντικές δράσεις που θα αναληφθούν για την επέκταση των ΕΣΜ, μέσω διαβουλεύσεων σε αρκετά πρώιμο στάδιο πριν την ανάπτυξη των συναφών μέτρων.
26. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ σημειώνει τις τροπολογίες που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε σχέση με το άρθρο 6 της πρότασης. Ο ΕΕΠΔ αρχικά σημειώνει ότι η τροπολογία σχετικά με την ενθάρρυνση της χρήσης ανώνυμων δεδομένων όπου απαιτείται, αν και πολύ ευπρόσδεκτη κατ' αρχήν, δεν θα λύσει όλα τα προβλήματα προστασίας δεδομένων, εφόσον πολλά στοιχεία που συλλέγονται και ανταλλάσσονται μέσω των ΕΣΜ μπορούν να εμπίπτουν στην κατηγορία των προσωπικών δεδομένων. Προκειμένου η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων να γίνεται σε ανώνυμη βάση, δεν πρέπει κανένα πρόσωπο σε κανένα στάδιο της επεξεργασίας –αν ληφθούν υπόψη όλα τα μέσα που μπορούν εύλογα να χρησιμοποιηθούν είτε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο– να έχει τη δυνατότητα να συνδέσει τα δεδομένα με δεδομένα που αφορούν ένα γνωστής ταυτότητας πρόσωπο, αλλιώς τα δεδομένα αυτά συνιστούν προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 (α) της οδηγίας 95/46/ΕΚ⁽¹⁵⁾. Περαιτέρω, βάσει των τροπολογιών που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο ΕΕΠΔ συνιστά το άρθρο 6 της πρότασης να τροποποιηθεί ως εξής:

— Η αξιολόγηση περί του αν απαιτείται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω ΕΣΜ πρέπει να γίνει εν όψει των θεμιτών και συγκεκριμένων σκοπών για τους οποίους τα δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία (σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 95/46/ΕΚ). Η απόδοση της εφαρμογής ΕΣΜ⁽¹⁶⁾ δεν μπορεί από μόνη της να αποτελεί

θεμιτό σκοπό που δικαιολογεί την επεξεργασία δεδομένων, διότι η εφαρμογή είναι μόνο ένας τρόπος συλλογής και ανταλλαγής δεδομένων, η χρήση των οποίων πρέπει απαραίτητως να είναι προσανατολισμένη προς ιδιαίτερους σκοπούς.

- Η τροπολογία⁽¹⁷⁾ σχετικά με την απαγόρευση χρήσης δεδομένων και αρχείων των ΕΣΜ «για σκοπούς άλλους από αυτούς που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία» δεν παρέχει ικανοποιητικές εγγυήσεις, τόσο μάλλον που οι συγκεκριμένοι σκοποί και οι υπηρεσίες για τις οποίες χρησιμοποιούνται ΕΣΜ δεν ορίζονται σαφώς και εξαντλητικά στην οδηγία. Εάν θεωρήσουμε ότι μέσω ΕΣΜ θα πραγματοποιηθούν διάφορες δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων για πολύ διαφορετικούς σκοπούς, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα που συλλέγονται κατά την επεξεργασία για έναν συγκεκριμένο σκοπό δεν θα χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς που είναι ασυμβίβαστοι, όπως ορίζει το άρθρο 6 παρ. 1 (β) της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Ο ΕΕΠΔ επομένως συνιστά το άρθρο 6 παράγραφος 2 να τροποποιηθεί περαιτέρω για να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα και τα αρχεία των ΕΣΜ δεν χρησιμοποιούνται «για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους συλλέχθηκαν κατά τρόπο ασυμβίβαστο με τους εν λόγω σκοπούς».

III. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΕΥΦΥΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

27. Είναι ιδιαίτερα κρίσιμο να διευκρινισθούν οι ρόλοι των διάφορων παραγόντων που συμμετέχουν στα ΕΣΜ προκειμένου να προσδιορισθεί ποιος θα φέρει την ευθύνη να εξασφαλίσει ότι τα συστήματα λειτουργούν εύρυθμα από άποψη προστασίας δεδομένων. Πρέπει επομένως να διευκρινιστεί περαιτέρω ποιος είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των εφαρμογών και των συστημάτων, των οποίων ο σχεδιασμός θα προσδιοριστεί μέσω επιτροπολογίας, και ποιος από όσους ανήκουν στην αλυσίδα των παραγόντων θα είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση της επεξεργασίας δεδομένων με το δίκαιο περί προστασίας δεδομένων (δηλ. οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων). Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει παρακάτω κάποιες από τις ανησυχίες περί ιδιωτικής ζωής και προστασίας δεδομένων που πρέπει να εξεταστούν στην επιτροπολογία και από τους υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων κατά το σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής εφαρμογών και συστημάτων. Στη συνέχεια, θα σκιαγραφήσει κάποια από τα ζητήματα προστασίας των δεδομένων που πρέπει να αντιμετωπιστούν από το νομοδότη και τους υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών ΕΣΜ.

III.1. «Εκ κατασκευής προστασία της ιδιωτικής ζωής»

28. Η ορθή εφαρμογή των αρχών προστασίας των δεδομένων που προβλέπονται στην οδηγία 95/46/ΕΚ είναι εκ των ων ουκ άνευ για την επιτυχία της εξάπλωσης των ΕΣΜ στην Κοινότητα. Οι αρχές αυτές έχουν επιπτώσεις για το σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής των εφαρμογών και των συστημάτων. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να υιοθετηθεί μια προσέγγιση «εκ κατασκευής προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού των ΕΣΜ, για να καθορισθεί η αρχιτεκτονική, η λειτουργία και η διαχείριση των εφαρμογών και των συστημάτων. Η

⁽¹⁵⁾ Όπως αναφέρεται στο σημείο 26 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, «για να διαπιστωθεί αν η ταυτότητα ενός προσώπου μπορεί να εξακριβωθεί, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των μέσων που μπορούν εύλογως να χρησιμοποιηθούν, είτε από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας, είτε από τρίτο, για να εξακριβωθεί η ταυτότητα του εν λόγω προσώπου».

⁽¹⁶⁾ Η τροπολογία 34 που καθιερώνει νέο άρθρο 6 παράγραφος 1 (β) προβλέπει ότι: «Τα προσωπικά δεδομένα υπόκεινται σε επεξεργασία μόνον εάν τούτο είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της εφαρμογής και/ή υπηρεσίας ITS».

⁽¹⁷⁾ Η τροπολογία 36 προσδίδει στο άρθρο 6 παράγραφος 2 το ακόλουθο κείμενο: «και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς άλλους από αυτούς που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία».

προσέγγιση αυτή υπογραμμίζεται ιδίως στην οδηγία 1999/5/ΕΚ⁽¹⁸⁾ όσον αφορά το σχεδιασμό ραδιοεξοπλισμού και τηλεπικοινωνιακού τερματικού εξοπλισμού.

29. Ο σχεδιασμός εφαρμογών και συστημάτων ΕΣΜ θα γίνει σε αρκετά στάδια, από διάφορους φορείς, οι οποίοι πρέπει όλοι να λάβουν υπόψη την ιδιωτική ζωή και την προστασία δεδομένων. Η Επιτροπή και η επιτροπή ΕΣΜ θα φέρουν ιδιαίτερη αρχική ευθύνη να θεσπίσουν, μέσω της διαδικασίας επιτροπολογίας, μέτρα, πρωτοβουλίες τυποποίησης, διαδικασίες και βέλτιστες πρακτικές που θα πρέπει να προωθήσουν την «εκ κατασκευής προστασία της ιδιωτικής ζωής».

30. Η «εκ κατασκευής προστασία της ιδιωτικής ζωής» πρέπει να ενθαρρυνθεί σε όλα τα στάδια και σε όλες τις μορφές των διαδικασιών:

— Σε οργανωτικό επίπεδο, η προστασία της ιδιωτικής ζωής πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον ορισμό των απαραίτητων διαδικασιών για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ όλων των συναφών σημείων ανταλλαγής -αυτό μπορεί να ασκήσει άμεση επίδραση στον τύπο ανταλλαγής και στο ποια δεδομένα ανταλλάσσονται.

— Οι απαιτήσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την ασφάλεια πρέπει να ενσωματωθούν στα πρότυπα, τις βέλτιστες πρακτικές, τις τεχνικές προδιαγραφές και τα συστήματα.

— Σε τεχνικό επίπεδο, ο ΕΕΠΔ συνιστά τη θέσπιση, για παράδειγμα μέσω επιτροπολογίας, Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών⁽¹⁹⁾ (BAT) για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την προστασία των δεδομένων και την ασφάλεια σε συγκεκριμένους τομείς και/ή για συγκεκριμένους σκοπούς, στις οποίες θα καθορίζονται οι διάφορες παράμετροι ασφαλείας που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλο τον κύκλο ζωής του συστήματος, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ.

31. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει μερικά από τα θέματα που πρέπει να λαμβάνονται συγκεκριμένα υπόψη κατά τον σχεδιασμό των εφαρμογών και της αρχιτεκτονικής των συστημάτων που αναφέρονται κατωτέρω. Αφορούν τη συλλογή των δεδομένων, τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων και την ασφάλεια των δεδομένων.

III.1.a) Μείωση του αριθμού των δεδομένων και ανωνυμία

32. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της οδηγίας 95/46/ΕΚ, συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία μόνον δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα.

33. Ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι πριν από τον σχεδιασμό των εφαρμογών και των συστημάτων είναι σημαντικό να πραγματοποιείται κατάλληλη ταξινόμηση των πληροφοριών και των δεδομένων

που θα υποβληθούν σε επεξεργασία μέσω των ΕΣΜ, προκειμένου να αποφεύγεται μαζική και άσκοπη συγκέντρωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σε αυτή τη συνάρτηση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη:

— η πηγή των δεδομένων (εάν προέρχονται από δημόσια πηγή, πάροχο τηλεπικοινωνιών, πάροχο υπηρεσιών ΕΣΜ, άλλους φορείς, όχημα, χρήστη οχήματος ή άλλους ενδιαφερόμενους),

— η φύση των δεδομένων (π.χ. συγκεντρωτικές πληροφορίες, ανώνυμα δεδομένα, προσωπικά δεδομένα, ευαίσθητα δεδομένα),

— ο σκοπός για τον οποίο πρόκειται να χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα, και

— όσον αφορά τα συνεργατικά συστήματα, πρέπει να διευκρινίζεται ποια δεδομένα διαβιβάζονται από το όχημα με σύστημα push/pull ή ανταλλάσσονται από όχημα σε όχημα και/ή από όχημα σε υποδομή και από υποδομή σε υποδομή, και για ποιους σκοπούς.

34. Για να αξιολογηθεί κατά πόσον δικαιολογείται η συγκέντρωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να αναλύονται λεπτομερώς τα ιδιαίτερα στοιχεία σε συνάρτηση με τον επιδιωκόμενο στόχο. Ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι είναι σημαντικό να διατηρηθεί κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων τα οποία αφορούν τα δεδομένα και των συμφερόντων των διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας όσο το δυνατόν λιγότερα προσωπικά δεδομένα. Στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό, η αρχιτεκτονική των εφαρμογών και των συστημάτων πρέπει να σχεδιάζεται με τρόπο ώστε να συγκεντρώνονται μόνον τα προσωπικά δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του στόχου για τον οποίο συγκεντρώνονται.

35. Εάν δεν είναι απαραίτητα προσωπικά δεδομένα ή είναι απαραίτητα μόνον σε αρχικό στάδιο της επεξεργασίας, πρέπει, αντίστοιχα, να μην συγκεντρώνονται ή να καθίστανται ανώνυμα το ταχύτερο δυνατόν. Είναι συνεπώς ιδιαίτερα σημαντικό όχι μόνον να αξιολογείται η ανάγκη συλλογής δεδομένων αλλά και η σκοπιμότητα διατήρησής τους στα διάφορα συστήματα. Πρέπει να καθοριστούν συγκεκριμένα χρονικά όρια για τη διατήρηση προσωπικών δεδομένων τα οποία πρέπει να τηρούνται από όλους τους φορείς της αλυσίδας υπηρεσιών και να διαφοροποιούνται αναλόγως του είδους των δεδομένων και του στόχου για τον οποίο συλλέγονται⁽²⁰⁾. Συνεπώς, όταν δεν είναι πλέον αναγκαία η διατήρησή τους για τον σκοπό για τον οποίο συνελέγησαν ή υπέστησαν επεξεργασία, πρέπει να καθίστανται ανώνυμα ώστε να είναι αδύνατον να τα συσχετίσει κάποιος με άτομο, του οποίου η ταυτότητα είναι ή μπορεί να γίνει γνωστή.

36. Η αρχιτεκτονική των συστημάτων και οι διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών πρέπει να σχεδιάζονται με τρόπο ώστε για τη λειτουργία τους να χρειάζονται όσο το δυνατόν λιγότερα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Αυτό πρέπει να αφορά όλα τα στάδια της επεξεργασίας και όλους τους φορείς της

⁽¹⁸⁾ Κυρίως το άρθρο 3 παρ.3 (γ) της οδηγίας 1999/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 1999 σχετικά με το ραδιοεξοπλισμό και τον τηλεπικοινωνιακό τερματικό εξοπλισμό και την αμοιβαία αναγνώριση της πιστότητας των εξοπλισμών αυτών.

⁽¹⁹⁾ Ως «Βέλτιστη Διαθέσιμη Τεχνική» νοείται το αποτελεσματικότερο και πλέον προηγμένο στάδιο ανάπτυξης των δραστηριοτήτων και των μεθόδων άσκησής τους που αποδεικνύει την πρακτική καταλληλότητα συγκεκριμένων τεχνικών να αποτελέσουν κατ' αρχήν τη βάση που θα επιτρέψει στις εφαρμογές και τα συστήματα ΕΣΜ να τηρήσουν το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ασφάλεια.

⁽²⁰⁾ Για παράδειγμα, η διατήρηση δεδομένων κίνησης και δεδομένων θέσης τα οποία υφίστανται επεξεργασία με στόχο την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών διέπεται από την οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ

αλυσίδας παροχής υπηρεσιών ΕΣΜ. Ενώ ορισμένα δεδομένα μπορούν να ανταλλάσσονται και να υφίστανται επεξεργασία σε βάση ανωνυμίας, άλλα δεδομένα, ακόμα και όταν ανταλλάσσονται και υφίστανται επεξεργασία σε βάση ανωνυμίας, μπορούν να συσχετιστούν με δεδομένα που αφορούν πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα είναι γνωστή και άρα αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2(α) της οδηγίας 95/46/ΕΚ⁽²¹⁾. Δεδομένων των στόχων για τους οποίους χρησιμοποιούνται τα ΕΣΜ, φαίνεται δύσκολο να διασφαλιστεί η ανωνυμία μεγάλου αριθμού δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία από αυτά τα συστήματα, καθότι σε κάποια δεδομένη στιγμή θα χρειαστεί να γίνει γνωστή η ταυτότητα των ατόμων για συγκεκριμένους λόγους, όπως η χρέωση. Για να διασφαλιστεί η ανωνυμία, θα χρειαστεί, σε ορισμένους τομείς, να ληφθούν ειδικά μέτρα τεχνικού, οργανωτικού και νομικού χαρακτήρα.

III.1.β) Διαλειτουργικότητα, ακρίβεια των δεδομένων και οριοθέτηση των σκοπών

37. Η διαλειτουργικότητα των εφαρμογών και των συστημάτων βρίσκεται στον πυρήνα μιας επιτυχημένης ανάπτυξης ευφών συστημάτων μεταφορών. Θα πραγματοποιηθούν εργασίες εναρμόνισης μέσω των οποίων οι τεχνικές προδιαγραφές των διεπαφών θα ενσωματωθούν στις εφαρμογές και τα συστήματα, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητά τους με άλλες εφαρμογές ενσωματωμένες στους διάφορους τρόπους και/ή συστήματα μεταφορών. Η διαλειτουργικότητα των συστημάτων, μολονότι θα διευκολύνει την παροχή ποικίλων υπηρεσιών και θα διασφαλίσει τη συνέχειά τους σε όλη την Ευρώπη, ενέχει ορισμένους κινδύνους από την άποψη της προστασίας των δεδομένων, όπως οι κίνδυνοι ακατάλληλης χρήσης ή κατάχρησης. Οιαδήποτε διασύνδεση των βάσεων δεδομένων πρέπει να γίνεται με σεβασμό των αρχών προστασίας των δεδομένων⁽²²⁾ και των μέτρων ασφαλείας (βλ. επίσης Τμήμα III.1.γ).
38. Η αρχή της ακρίβειας των δεδομένων που θεσπίζεται στο άρθρο 6 σημείο δ) της οδηγίας 95/46/ΕΚ αποκτά καίρια σημασία στο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας εφαρμογών και συστημάτων. Οι τεχνικές προδιαγραφές που θα καθοριστούν κατά τον σχεδιασμό των διεπαφών πρέπει να διασφαλίζουν την ακρίβεια των δεδομένων που θα λαμβάνονται ως αποτέλεσμα της διασύνδεσης εφαρμογών και συστημάτων.
39. Δεδομένου ότι η διαλειτουργικότητα των συστημάτων θα διευκολύνει τη διασύνδεση των βάσεων δεδομένων και την αντιστοίχιση των δεδομένων για άλλους σκοπούς, ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι κάθε διασύνδεση πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη την αρχή της οριοθέτησης του σκοπού που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Είναι πολύ σημαντικό ο σχεδιασμός της αρχιτεκτονικής των συστημάτων ΕΣΜ να εμποδίζει οιαδήποτε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων για άλλους σκοπούς από αυτούς για τους οποίους συνελέγησαν. Στα συστήματα πρέπει να ενσωματώνονται κατάλληλοι μηχανισμοί ασφαλείας που θα αποτρέπουν την ακατάλληλη χρήση, την παράνομη διάδοση ή πρόσβαση καθώς και τις παράπλευρες συνέπειες των συσκευών. Για παράδειγμα, πρέπει να θεσπιστούν επαρκή μέτρα προστασίας ώστε να αποτρέπεται η πρόσβαση τρίτων στις νομαδικές

συσκευές και οι συσκευές αυτές να μην χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και τον εντοπισμό προσώπων για άλλους σκοπούς.

40. Ως προς τη νομιμότητα της ίδιας της διασύνδεσης, πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δεδομένων που δημοσιοποιούνται και ανταλλάσσονται μέσω των συστημάτων και τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται αρχικά να χρησιμοποιηθούν.

III.1.γ) Ασφάλεια των δεδομένων

41. Η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της ανάπτυξης των ΕΣΜ. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη ρητή μνεία αναφορά της ασφάλειας στο σχέδιο δράσης και στην πρόταση οδηγίας. Η ασφάλεια πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον κατά τη διάρκεια της λειτουργίας των ΕΣΜ (στο σύστημα επί του οχήματος και στο πρωτόκολλο μεταφοράς/επικοινωνίας) αλλά και πέραν αυτής, δηλαδή στις βάσεις δεδομένων όπου τα δεδομένα υφίστανται επεξεργασία και/ή αποθηκεύονται. Πρέπει να καθοριστούν, για όλα τα στάδια επεξεργασίας, κατάλληλες τεχνικές, διοικητικές και οργανωτικές απαιτήσεις που θα διασφαλίζουν κατάλληλο βαθμό ασφάλειας, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17 της οδηγίας 95/46/ΕΚ (καθώς και τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ, κατά περίπτωση).
42. Τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας θεσπίζονται μετά από προσεκτική αξιολόγηση των συγκεκριμένων σκοπών για τους οποίους θα χρησιμοποιηθούν τα ΕΣΜ καθώς και των μεθόδων επεξεργασίας. Ως προς αυτό, ο ΕΕΠΔ συνιστά να πραγματοποιείται εκτίμηση των επιπτώσεων στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε συνάρτηση με τον συγκεκριμένο τομέα και/ή σκοπό χρήσης (π.χ. για συστήματα ΕΣΜ που αφορούν την ασφάλεια, για συστήματα διαχείρισης του φορτίου κλπ). Οι αξιολογήσεις αυτές, σε συνδυασμό με τη χρήση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων θα συμβάλουν στη θέσπιση των πλέον κατάλληλων μέτρων ασφαλείας για τη συγκεκριμένη επεξεργασία.

III.2. Περαιτέρω εκτιμήσεις όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ΕΣΜ

43. Είναι αναγκαία η περαιτέρω εναρμόνιση της ανάπτυξης των υπηρεσιών ΕΣΜ σε επίπεδο ΕΕ προκειμένου να αποφευχθούν δυσλειτουργίες σε αυτόν τον τομέα. Σε αυτή τη συνάρτηση, ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή σε δύο συγκεκριμένα ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερα υπό το πρίσμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

— Η χρήση συσκευών εντοπισμού θέσης για την παροχή δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών βασισμένων στη θέση απαιτεί την πρόβλεψη συμπληρωματικών διασφαλίσεων. Σε αυτή τη συνάρτηση, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, αφενός, στο εάν οι υπηρεσίες αυτές χρησιμοποιούνται για ιδιωτικό ή επαγγελματικό σκοπό και, αφετέρου, ποιες συνέπειες έχει η χρήση τέτοιου συστήματος για τα πρόσωπα που χρησιμοποιούν ένα όχημα για επαγγελματικούς σκοπούς.

— Επειδή πρόκειται για ολοκληρωμένα συστήματα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διασαφηνιστούν οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες όλων όσων συμμετέχουν στην ανάπτυξη των ΕΣΜ.

⁽²¹⁾ Βλ. υποσημείωση 15.

⁽²²⁾ Βλ. επίσης τις παρατηρήσεις του ΕΕΠΔ σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τη διαλειτουργικότητα των ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων, 10 Μαρτίου 2006. http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2006/06-03-10_Interoperability_EN.pdf

III.2.α) Διασφαλίσεις για τη χρήση συσκευών εντοπισμού θέσης για την παροχή υπηρεσιών ΕΣΜ βασισμένες στον εντοπισμό

44. Η ανάπτυξη των ΕΣΜ θα στηρίξει την ανάπτυξη εφαρμογών «εντοπισμού και παρακολούθησης» εμπορευμάτων και θα επιτρέψει την ανάπτυξη εμπορικών και δημόσιων υπηρεσιών εντοπισμού. Αυτές οι υπηρεσίες θα βασίζονται στη χρήση τεχνολογιών, όπως ο δορυφορικός προσδιορισμός στίγματος και οι ετικέτες RFID ⁽²³⁾. Τα συστήματα πλοήγησης, εντοπισμού και παρακολούθησης προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς, όπως η εξ αποστάσεως παρακολούθηση κατά τη διαδρομή οχημάτων και εμπορευμάτων (π.χ. για τη μεταφορά επικινδύνων εμπορευμάτων ή ζώντων ζώων), η καταγραφή των οχημάτων σχετικά με διάφορες παραμέτρους, μεταξύ άλλων για την διανυθείσα απόσταση και την ώρα της ημέρας (π.χ. χρέωση οδικών τελών, συστήματα τηλεδιοδίων), και ο έλεγχος των οδηγών για λόγους τήρησης της νομοθεσίας, όπως ο έλεγχος της διάρκειας οδήγησης (μέσω ψηφιακών ταχογράφων) και επιβολής κυρώσεων (μέσω ηλεκτρονικού εντοπισμού οχημάτων).
45. Η χρήση τεχνολογιών εντοπισμού θέσης είναι ιδιαίτερα οχληρή από άποψη προστασίας της ιδιωτικής ζωής και επιτρέπει τον εντοπισμό οδηγών οχημάτων και τη συλλογή μεγάλου φάσματος δεδομένων που αφορούν τον τρόπο οδήγησης. Όπως υπογράμμισθη από την Ομάδα του άρθρου 29 ⁽²⁴⁾, η επεξεργασία δεδομένων θέσης είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα που περιλαμβάνει το βασικό ζήτημα του δικαιώματος στην ανώνυμη μετακίνηση, και το οποίο απαιτεί την εφαρμογή ειδικών διασφαλίσεων ώστε να αποτρέπεται η παρακολούθηση ατόμων και η ακατάλληλη χρήση δεδομένων.
46. Ο ΕΕΠΔ τονίζει με έμφαση ότι η χρήση συσκευών εντοπισμού θέσης πρέπει να είναι σύννομη, δηλαδή να εδράζεται σε ορθή νομική βάση, για ρητούς και νόμιμους σκοπούς, και να είναι ανάλογη με τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Το νομότυπο της επιχειρούμενης επεξεργασίας δεδομένων θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο και τους σκοπούς για τους οποίους θα χρησιμοποιηθούν οι συσκευές εντοπισμού θέσης. Όπως υπογράμμισε η Ομάδα του άρθρου 29 στη γνώμη της για την πρωτοβουλία eCall, «δεν είναι αποδεκτό, από την άποψη της προστασίας δεδομένων, αυτές οι συσκευές να είναι μονίμως συνδεδεμένες, και επομένως τα οχήματα να μπορούν να εντοπίζονται σε μόνιμη βάση με την πιθανή ενεργοποίηση των συσκευών eCall». ⁽²⁵⁾ Είναι συνεπώς σημαντικό να αποσαφηνιστούν οι ειδικές περιστάσεις κατά τις οποίες ένα όχημα μπορεί να εντοπισθεί καθώς και οι επιπτώσεις για τον χρήστη. Εν πάση περιπτώσει, η χρήση συσκευών εντοπισμού

πρέπει να αιτιολογείται από μια θεμιτή ανάγκη (λ.χ. παρακολούθηση της μεταφοράς εμπορευμάτων) και να περιορίζεται αυστηρά στο απολύτως αναγκαίο για το σκοπό αυτό. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ορίζεται επακριβώς ποια δεδομένα θέσης συλλέγονται, που αποθηκεύονται και για πόσο χρόνο θα φυλάσσονται, με ποιόν και για ποιο σκοπό θα ανταλλάσσονται, θα λαμβάνονται δε όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή ακατάλληλης χρήσης ή κατάχρησης των δεδομένων.

47. Ακόμη, η επεξεργασία δεδομένων θέσης που αφορούν χρήστες δημοσίων δικτύων επικοινωνιών ρυθμίζεται απολύτως από το άρθρο 9 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ. Το άρθρο απαιτεί ειδικότερα να πραγματοποιείται η επεξεργασία δεδομένων θέσης σε βάση ανωνυμίας, ειδική κατόπιν εν επιγνώσει συναίνεσης του χρήστη. Αυτό σημαίνει ότι οι χρήστες, προτού συνααινέσουν για τη χρήση μιας συσκευής εντοπισμού θέσης, πρέπει να ενημερώνονται καταλλήλως, μεταξύ άλλων σχετικά με το είδος των δεδομένων θέσης που πρόκειται να τύχουν επεξεργασίας, τους σκοπούς και τη διάρκεια της επεξεργασίας, και για το αν τα δεδομένα πρόκειται να διαβιβαστούν σε τρίτο για το σκοπό παροχής της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Θα πρέπει να υπάρχει ένα απλό μέσον για τους χρήστες, απαλλαγμένο επιβαρύνσεων, προκειμένου να αρνούνται την επεξεργασία δεδομένων θέσης για κάθε διασύνδεση στο δίκτυο ή για κάθε μετάδοση μιας επικοινωνίας. Η επεξεργασία των δεδομένων θέσης πρέπει να είναι αυστηρώς περιορισμένη σε πρόσωπα τα οποία ενεργούν υπό την εποπτεία του παρόχου του δημοσίου δικτύου επικοινωνιών ή της διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας επικοινωνιών ή του τρίτου που παρέχει την υπηρεσία προστιθέμενης αξίας.
48. Πρέπει να θεσπισθούν πρόσθετες διασφαλίσεις όταν δεδομένα θέσης συλλέγονται από οχήματα που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής δραστηριότητας, ώστε να αποτρέπεται η χρήση της τεχνολογίας εντοπισμού για την αδικαιολόγητη παρακολούθηση υπαλλήλων. Εν πάση περιπτώσει, η επεξεργασία πρέπει να περιορίζεται σε δεδομένα θέσης που συλλέγονται κατά τον εργάσιμο χρόνο - επομένως οι υπάλληλοι πρέπει να δύνανται να κλείνουν το διακόπτη της λειτουργίας εντοπισμού πέραν των ωρών εργασίας και/ή όταν χρησιμοποιούν το όχημα για ιδιωτικούς σκοπούς.
49. Υπάρχει κίνδυνος να αποκτούν πρόσβαση τρίτοι (όπως ασφαλιστικές εταιρίες, εργοδότες και αρχές επιβολής του νόμου) σε δεδομένα που έχουν συλλεχθεί μέσω πλοήγησης και συστημάτων εντοπισμού για θεμιτούς και συγκεκριμένους σκοπούς (όπως εντοπισμός εμπορευμάτων, ηλεκτρονική πληρωμή διοδίων, κλπ.) προκειμένου να τα χρησιμοποιήσουν για δευτερεύοντες σκοπούς, όπως είναι ο έλεγχος της διάρκειας οδήγησης και των περιόδων ανάπαυσης ή η εξακρίβωση της συμμόρφωσης με τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας και η επιβολή κυρώσεων. Κατά κανόνα η πρόσβαση στα δεδομένα για δευτερεύοντες σκοπούς δεν επιτρέπεται, εφόσον αυτή η πρόσβαση εξυπηρετεί σκοπούς ασυμβίβαστους με εκείνους για τους οποίους έχουν συλλεχθεί. Πρόσβαση μπορεί να επιτραπεί μόνον κατά παρέκκλιση από αυτόν τον κανόνα, εάν οι όροι αυτής της πρόσβασης πληρούν τις ακριβείς απαιτήσεις του άρθρου 13 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε πρόσβαση τρίτου σε δεδομένα θέσης πρέπει να επιτρέπεται μόνον σύμφωνα με τη νομοθεσία και με διαφανή τρόπο, βάσει ενός νομικού μέτρου το οποίο καθορίζει ενδεδειγμένες διαδικασίες και λεπτομερείς κανόνες για την πρόσβαση στα δεδομένα για συγκεκριμένους σκοπούς και το οποίο παρέχει ενδεδειγμένες

⁽²³⁾ Βλ. τα θέματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων από τη χρήση FRID που σχολιάζονται στη Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με 'Τον προσδιορισμό ταυτότητας μέσω ραδιοσυχνότητας (FRID) στην Ευρώπη: μέτρα προς ένα πλαίσιο διαχείρισης' COM(2007) 96, ΕΕ C 101 της 23.4.2008, σελ. 1. http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2007/07-12-20_RFID_EN.pdf

⁽²⁴⁾ Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Γνωμοδότηση σχετικά με την χρήση δεδομένων θέσης με σκοπό την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, WP 115, Νοέμβριος 2005. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2005/wp115_en.pdf

⁽²⁵⁾ Βλ. το έγγραφο WP 125 σχετικά με το eCall, σελ. 5, που αναφέρεται στην υποσημείωση 10.

διασφαλίσει στα άτομα σε συνάρτηση με τους περαιτέρω σκοπούς για τους οποίους τα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

III.2.β) Ρόλοι και ευθύνες των παραγόντων στον τομέα των ΕΣΜ

50. Δεν είναι ακόμη σαφές ποιος θα είναι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεδομένων για κάθε μέρος της επεξεργασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι πάροχοι υπηρεσιών ΕΣΜ θα είναι μάλλον οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων, είτε μόνοι τους για τα προσωπικά δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας για την παροχή των ίδιων τους των υπηρεσιών ΕΣΜ, είτε από κοινού στις περιπτώσεις όπου η επεξεργασία επιχειρείται μαζί με άλλους υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων. Οι φορείς λειτουργίας που εμπλέκονται στον τομέα των ΕΣΜ υπό διαφορετικές ιδιότητες, πρέπει να έχουν το ρόλο και τις ευθύνες τους, ως υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων και ως επεξεργαστές δεδομένων, που να καθορίζονται σαφώς για κάθε μέρος της επεξεργασίας (λ.χ. φορείς εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιών που παρέχουν υπηρεσίες επικοινωνιών καθώς και υπηρεσίες ΕΣΜ).
51. Τα πρόσωπα αυτά ενεργώντας ως υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων θα είναι υπεύθυνα ⁽²⁶⁾ για να εξασφαλίζουν συμμόρφωση των συστημάτων και υπηρεσιών με όλες τις υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων, και ειδικότερα για την εφαρμογή συστημάτων που ενσωματώνουν την 'εκ κατασκευής προστασία της ιδιωτικής ζωής, τα οποία σέβονται τις αρχές περί ποιότητας των δεδομένων και περιορισμού των σκοπών και τα οποία εγγυώνται ένα ενδεδειγμένο επίπεδο ασφάλειας των δεδομένων, όπως περιγράφεται στο σημείο III.1).
52. Οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να επαγρυπνούν ώστε να τηρούνται ενδεδειγμένες διασφαλίσεις σε όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγόντων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη των ΕΣΜ. Αυτό απαιτεί ειδικότερα ότι θα πρέπει να συνάπτουν ένα ενδεδειγμένο συμβατικό καθεστώς με όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες που εμπλέκονται στην ανταλλαγή και επεξεργασία δεδομένων, το οποίο πρέπει να παρέχει ενδεδειγμένες διασφαλίσεις προστασίας των δεδομένων (ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 16 και 17 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, και τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ). Έχει σημασία να σημειωθεί ότι από άποψη προστασίας των δεδομένων, ενώ οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να εγγυώνται ότι η προστασία των δεδομένων είναι διασφαλισμένη σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας, παραμένουν υπεύθυνοι για την επεξεργασία και δεν μπορούν να αποποιηθούν των ευθυνών τους βάσει συμβάσεως.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

53. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει το προτεινόμενο σχέδιο ανάπτυξης των ΕΣΜ που προωθήθηκε από την Επιτροπή, το οποίο αποσκοπεί στην εναρμόνιση της επεξεργασίας δεδομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη ώστε να διευκολυνθεί η παροχή υπηρεσιών ΕΣΜ, και στο οποίο η προστασία των δεδομένων προβάλλεται ως βασική προϋπόθεση για την ορθή ανάπτυξη των ΕΣΜ στην Ευρώπη.
54. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι στην προτεινόμενη οδηγία αναπτύσσεται ένα γενικό πλαίσιο το οποίο θέτει έναν αριθμό ζητημάτων που αφορούν την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, τα οποία πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο:

— Υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει η έλλειψη σαφήνειας του προτεινόμενου νομικού πλαισίου σε διαφοροποιημένες εφαρμογές των ΕΣΜ στην Ευρώπη, γεγονός που θα έχει ως συνέπεια διαφορετικά επίπεδα προστασίας των δεδομένων στην Ευρώπη. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει την ανάγκη περαιτέρω εναρμόνισης αυτών των ζητημάτων σε ενωσιακό επίπεδο ώστε να αποσαφηνιστούν εκκρεμή θέματα (όπως είναι ο καθορισμός των ρόλων και των ευθυνών των παραγόντων στον τομέα των ΕΣΜ, ποιές συγκεκριμένες εφαρμογές και συστήματα ΕΣΜ πρόκειται να ενσωματωθούν σε οχήματα, η ανάπτυξη εναρμονισμένων συμβάσεων για την παροχή των υπηρεσιών ΕΣΜ, οι συγκεκριμένοι σκοποί και λεπτομερείς κανόνες για τη χρήση των ΕΣΜ, κλπ.). Είναι καθοριστικής σημασίας να επισημανθεί ποιοι θα είναι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων για τις επεξεργασίες δεδομένων που επιχειρήθηκαν, δεδομένου ότι αυτοί θα φέρουν την ευθύνη για να εξασφαλιστεί ότι σε όλα τα επίπεδα της αλυσίδας της επεξεργασίας θα λαμβάνεται μέριμνα για την προστασία των δεδομένων.

— Αποφάσεις σχετικά με ορισμένους λεπτομερείς κανόνες της επεξεργασίας που μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στα δικαιώματα που αφορούν την ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων των ατόμων πρέπει να λαμβάνονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και όχι μέσω διαδικασίας επιτροπολογίας.

— Είναι εξαιρετικά σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η ιδιωτική ζωή και η προστασία των δεδομένων από το αρχικό στάδιο και σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας: η εφαρμογή της αρχής της «εκ κατασκευής προστασίας της ιδιωτικής ζωής» πρέπει να ενθαρρύνεται κατά το σχεδιασμό των εφαρμογών και συστημάτων ΕΣΜ, πρέπει δε να ενσωματωθεί σε πρότυπα, βέλτιστες πρακτικές, τεχνικές προδιαγραφές και συστήματα.

— Κάθε διασύνδεση εφαρμογών και συστημάτων πρέπει να πραγματοποιείται με το δέοντα σεβασμό για τις βασικές αρχές προστασίας των δεδομένων και τις πρακτικές διασφαλίσεις της ασφάλειας.

— Όσον αφορά τις αβεβαιότητες που παραμένουν ως προς τους λεπτομερείς κανόνες ανάπτυξης των ΕΣΜ, ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει ιδιαίτερος την πρωτοβουλία που προωθείται από την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για διεξαγωγή αξιολόγησης ως το 2011. Επί πλέον συνιστά ιδιαίτερος να πραγματοποιούνται αξιολογήσεις επιπτώσεων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων σε συνάρτηση με συγκεκριμένους τομείς και/ή σκοπούς χρήσης ώστε να καθοριστούν ενδεδειγμένα μέτρα ασφάλειας και να αναπτυχθούν οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές για την ιδιωτική ζωή, την προστασία των δεδομένων και την ασφάλεια στον τομέα των ΕΣΜ.

— Ο ΕΕΠΔ τονίζει περαιτέρω ότι τα κράτη μέλη θα φέρουν την ευθύνη για την εφαρμογή της οδηγίας με ορθό τρόπο ούτως ώστε οι φορείς λειτουργίας των ΕΣΜ να εφαρμόζουν συστήματα και υπηρεσίες που προσφέρουν ενδεδειγμένο επίπεδο προστασίας των δεδομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

⁽²⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 13.

- Ενδεδειγμένες διασφαλίσεις πρέπει να εφαρμόζονται από υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων που παρέχουν υπηρεσίες ΕΣΜ ούτως ώστε η χρήση τεχνολογιών εντοπισμού, όπως ο δορυφορικός προσδιορισμός στίγματος και οι ετικέτες RFID, να μην είναι οχληρή για την ιδιωτική ζωή των ατόμων που χρησιμοποιούν οχήματα για καθαρά ιδιωτικούς ή επαγγελματικούς λόγους. Αυτό θα απαιτήσει ειδικότερα τον περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων στο απολύτως αναγκαίο για το σκοπό αυτό, τη διασφάλιση ότι ενδεδειγμένα μέτρα ασφαλείας ενσωματώνονται στα συστήματα ώστε τα δεδομένα θέσης να μην αποκαλύπτονται σε μη εξουσιοδοτημένους αποδέκτες και την παροχή στους χρήστες αποτελεσματικού μέσου απενεργοποίησης της συσκευής/του στοιχείου εντοπισμού.
55. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να τροποποιηθεί το άρθρο 6 της πρότασης, σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ, ως εξής:
- Πρέπει να ενθαρρύνεται η ελαχιστοποίηση των δεδομένων για την επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιείται μέσω ΕΣΜ. Κατόπιν αυτού, συνιστάται να τροποποιηθεί το άρθρο 6 παράγραφος 1) σημείο β) της πρότασης ως εξής: «Τα προσωπικά δεδομένα υπόκεινται σε επεξεργασία μόνον εάν τούτο είναι απαραίτητο για τους συγκεκριμένους σκοπούς για τους οποίους χρησιμοποιείται το ΕΣΜ και σύμφωνα με ενδεδειγμένη νομική βάση»
- Είναι σημαντικό τα προσωπικά δεδομένα που υπέστησαν επεξεργασία μέσω διαλειτουργικών συστημάτων να μην χρησιμοποιούνται για περαιτέρω σκοπούς που είναι ασυμβίβαστοι με εκείνους για τους οποίους έχουν συλλεχθεί.
- Συνιστάται λοιπόν να τροποποιηθεί το άρθρο 6 παράγρ. 2) ως εξής: «και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους έχουν συλλεχθεί κατά τρόπο ασυμβίβαστο με αυτούς τους σκοπούς».
- Ο ΕΕΠΔ συνιστά να προστεθεί ρητή μνεία της έννοιας της 'εκ κατασκευής προστασίας της ιδιωτικής ζωής για το σχεδιασμό των εφαρμογών και συστημάτων ΕΣΜ στο άρθρο 6 της πρότασης. Ακόμη, συνιστά να ενημερώνονται και να καλούνται να γνωμοδοτούν η Ομάδα του άρθρου 29 και ο ΕΕΠΔ σχετικά με περαιτέρω δράσεις που αναλαμβάνονται για το θέμα αυτό μέσω διαδικασίας επιτροπολογίας.
56. Ο ΕΕΠΔ συνιστά περαιτέρω να γίνεται μνεία της παρούσας γνωμοδότησης στις αιτιολογικές παραγράφους της πρότασης.
57. Βάσει των ανωτέρω ο ΕΕΠΔ συνιστά να συμμετέχουν ενεργά οι αρχές προστασίας δεδομένων, ιδίως μέσω της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, και ο ΕΕΠΔ σε πρωτοβουλίες που αφορούν την ανάπτυξη των ΕΣΜ, μέσω διαβουλεύσεων σε επαρκώς πρώιμο στάδιο πριν από την ανάπτυξη συναφών μέτρων.

Βρυξέλλες, στις 22 Ιουλίου 2009.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επίτιμος Προστασίας Δεδομένων